

75 éves a Barmeni Teológiai Nyilatkozat

Hetvenöt éve, 1934. május 31-én fogadták el a német protestánsok barmeni hitvalló zsinatán az azóta híressé vált Teológiai Nyilatkozatot. Karl Barthnak oroszlánrésze volt a szöveg megfogalmazásában.

A nyilatkozat hat rövid tételből áll, mindegyiket bibliai „alapige” vezet be. A mondatok határozottak, kategorikusak, erőt képviselnek. Az állításokat erőteljesebbé teszik a hozzájuk fűzött tagadások. Az elutasítások jelzik, hogy a német protestánsok már Hitler hatalomra jutása után egy évvel felismerték: a totális diktatúra nem csupán itt-ott sérti az egyház köreit, hanem gyökereiben támadja a keresztyén hitet. A tételek bibliai igazsága a totális állam tévelygésével és hazugságaival szemben még inkább felragyog.

Nem csoda, hogy a barmeni nyilatkozat után a német birodalmi kormányzat ádáz harcot folytatott a hitvalló protestánsok ellen. Nem csoda, hogy a német – majd az egész európai – protestantizmus hitvallási rangra emelte az 1934-es nyilatkozatot, és nem csoda, hogy 1980-ban a kommunista cenzúra Wilhelm Niesel *Az evangélium és az egyházak* című tankönyve kolozsvári fordításából törölte a Barmeni Hitvallás szövegét.

(A fordító)

Teológiai nyilatkozat a Német Protestáns Egyház jelenlegi helyzetéről¹

A Német Protestáns Egyházat, 1933. július 11-én elfogadott alkotmányának előszava szerint, különböző hitvallású, egyenjogú egyházak alkotják. Egyházaink egyesülésének teológiai alapját a Német Protestáns Egyháznak a birodalmi kormány által 1933. július 14-én elismert alkotmánya első és második szakasza így fogalmazza meg:

1. szakasz: A Német Protestáns Egyház erős és sérthetetlen fundamentuma a Jézus Krisztus evangéliuma, amelyről a Szentírás tanúskodik, s amelyet a reformáció hitvallásai újból napvilágra hoztak. Jézus Krisztus evangéliuma szabja meg az egyház küldetéséhez szükséges hatalom mibenlétét és határait.

2. szakasz, 1. bekezdés: A Német Protestáns Egyház részegyházakra (tartományi egyházakra) tagolódik.

A jelenlévők, a különböző lutheránus, református és egyesült protestáns egyházak, független egyházmegyék, zsinatok és gyülekezeti csoportok képviselői, akik a Német Protestáns Egyház hitvalló zsinatára gyűltünk össze, kijelentjük, hogy mindnyájan a Német Protestáns Egyház mint különböző hitvallású német egyházak szövetsége kebelébe tartozunk. Az egy, szent, egyetemes és apostoli egyház egyedüli Urát valló és elismerő hit kapcsol össze bennünket.

¹ Karl Barth: *Texte zur Barmer Theologischen Erklärung*. Mit einer Einleitung von Eberhard Jüngel und einem Editionsbericht von Martin Rohkrämer [A Barmeni Teológiai Nyilatkozattal kapcsolatos írások. Eberhard Jüngel bevezetőjével és Martin Rohkrämer kiadásra vonatkozó megjegyzéseivel]. Theologischer Verlag Zürich 1984; 1–5.

Németország összes protestáns egyházának nyilvánossága előtt kijelentjük, hogy ez a közös hitvallás, és vele a Német Protestáns Egyház egysége súlyos veszélyben van. Fenyegetik azt az uralkodó egyházi párt, a Német Keresztyének, és az általuk támogatott egyházügyi kormányzat azon eszméi és cselekedetei, amelyek a Német Protestáns Egyház fennállása első esztendejében mindinkább előtérbe kerültek. Mind a Német Keresztyének vezetői és szóvivői, mind az egyházügyi kormányzat folyamatosan és elvi síkon fenyegetik a Német Protestáns Egyház egységének teológiai alapját, amikor idegen eszmékkel megkérdőjelezzik és hatástalanítják azt. Ha ezek az eszmék érvényesülnek, az egyház, összes ma érvényes hitvallásaink értelmében megszűnik egyház lenni. Ha ezek az eszmék érvényesülnek, belső alapjaiban rendül meg és válik lehetetlenné a Német Protestáns Egyházat jelentő különböző hitvallású egyházak szövetsége.

A jelenlévők, a különböző lutheránus, református és egyesült protestáns egyházak tagjai ebben az ügyben akarjuk, és vagyunk kénytelenek együttesen felemelni szavunkat. Hitvallásaink iránti maradandó hűségünk készítet minket arra, hogy ne hallgassunk, mert hisszük, hogy Isten adta nekünk a szólás szabadságát ebben a közösségben, a közös szorongatás és megpróbáltatás idején. Istenre bízunk, hogy ez mit fog hozni különböző hitvallású egyházaink közösségére és kapcsolatára nézve.

A Német Keresztyének és a jelenlegi birodalmi egyházügyi kormányzat egyházat romboló és a Német Protestáns Egyház egységét szétszakító tévelygéseivel szemben a következő evangéliumi igazságokat valljuk:

I. *Én vagyok az út, az igazság és az élet; senki sem mehet az Atyához, hanem ha én általam. (Jn 14,6) Bizony, bizony mondom néktek: aki nem az ajtón megy be a jubok aklába, hanem másunnal hág be, tolvaj az és rabló. Én vagyok az ajtó: ha valaki én rajtam megy be, megtartatik. (Jn 10,1.9)*

A Szentírás azt tanúsítja, hogy Istennek egyetlen igéje van: Jézus Krisztus. Csak reá kell hallgatnunk, életünkben és halálunkban csak benne kell bízunk és egyedül neki engedelmeskednünk.

Elvetjük azt a hamis tant, amely szerint az egyház, igehirdetése kiindulópontjául ezen az egyetlen igén kívül, vagy ömelle, más eseményt vagy hatalmasságot, más kifejezést vagy igazságot is Isten kijelentésének tekinthet.

II. *Krisztus Jézus bölcsességül lön nekünk Istentől, és igazságul, szentségül és váltságul. (1Kor 1,30)*

Ahogy Isten Jézus Krisztusban határozott ígéretet tett bűneink bocsánatára, ugyanúgy őbenne határozott ígényt is támasztott egész életünkre; mert Isten Jézus Krisztus által szabadított meg minket e világ istentelen kötelékeiből, az ő teremtményeinek örvendező, szabad és hálás szolgálatára.

Elvetjük azt a hamis tant, amely szerint vannak életünknek olyan területei, amelyeken nem Jézus Krisztusnak, hanem más úrnak vagyunk a tulajdona; olyan területei, ahol nincs szükségünk arra, hogy ő tegyen igazzá és ő szenteljen meg minket.

III. *Az igazságot követvén szeretetben, mindenestől fogva növekedjünk Abban, aki a fej, a Krisztusban, akiből az egész test szép renddel egybe van szerkesztve... (Ef 4,15–16)*

A keresztyén Anyaszentegyház a testvérek közössége, ahol Jézus Krisztus, igéjével és a sákramentumokkal mint jelenlévő Úr munkálkodik a Szent Lélek által. Mint a megkegyelmezett bűnösök egyháza – hitével és engedelmisségével, igehir-

detésével és rendjével – azt tanúsítja a bűn világában, hogy az Anyaszentegyház egységyedül az Úr tulajdona, egyedül az ő vigasztalása és parancsa szerint kíván élni, várva az ő megjelenését.

Elvetjük azt a hamis tant, amely szerint az egyház rábízhatja igehirdetésének és rendjének mikéntjét a mindenkori uralkodó világnézeti és politikai meggyőződések tetszésére vagy változására.

IV. Tudjátok, hogy a pogányok fejedelmei uralkodnak azokon, és a nagyok hatalmaskodnak rajtuk. De ne így legyen közöttetek; hanem aki közöttetek nagy akar lenni, legyen a ti szolgátok. (Mt 20,25–26)

Az Anyaszentegyházban különböző tisztségek vannak, de ebből nem az következik, hogy ők egymás fölött uralkodhatnak, hanem, hogy együtt végzik az egész gyülekezetre bízott és az egész gyülekezettől elvárt szolgálatot.

Elvetjük azt a hamis tant, amely szerint lehet és szabad az egyháznak ezen a szolgálaton kívüli, különleges hatalommal felruházott vezért (Führer) választania vagy elfogadnia.

V. Istent féljétek; a királyt tiszteljétek! (1Pt 2,17)

A Szentírás szerint az államnak Istentől rendelt feladata, hogy a még meg nem váltott világban, amelyben az egyház is benne van, emberi belátás és emberi képességek mértéke szerint, a hatalom rettentésével és gyakorlásával gondoskodik az igazságosságról és a békéről. Ennek a rendelkezésnek a jótéteményét Isten iránti hálával és félelemmel ismeri el az egyház. Mindenkit figyelmeztet: Isten országol, Isten törvényt ad és igazságosan bíraskodik; kormányzók és kormányzottak egyaránt neki tartoznak felelősséggel. Az egyház bízik Isten igéje hatalmában, és engedelmessékedik is az igének, amely által Isten mindeneket kezében tart.

Elvetjük azt a hamis tant, amely szerint az állam, a neki adott sajátos megbízáson túl, az emberi élet egyetlen és totális rendjévé válhat, kisajátítva így azt a megbízást is, amely az egyháznak adatott.

Elvetjük azt a hamis tant, amely szerint az egyház, a neki adott sajátos megbízáson túl, állam-minőséget, állami feladatokat, állami méltóságokat ölthet magára, átváltozva így ő maga is államszervvé.

VI. Íme én tiveletek vagyok minden napon a világ végezetéig. (Mt 28,20) Az Istennek beszéde nincs bilincsbe verve. (2Tim 2,9)

Az Anyaszentegyház szabadsága abból a megbízásból ered, hogy Krisztus követségében, azaz Krisztus igéjének és tetteinek szolgálatában az egyház prédikációval és sákramentumokkal hirdeti Isten ingyen kegyelmének hírét minden népnek.

Elvetjük azt a hamis tant, amely szerint az egyház gőgös önteltséggel, bármilyen önhatalmúlag kiválasztott óhaj, cél és terv szolgálatába állíthatja az Úr igéjét és tetteit.

A Német Protestáns Egyház hitvalló zsinata kinyilatkoztatja, hogy ezeknek az igazságoknak elismerésében, illetve ezeknek a tévelygéseknek az elutasításában látja a Német Protestáns Egyház mint különböző hitvallású egyházak szövetsége egyetlen, kikerülhetetlen teológiai alapját. Felhívja mindazokat, akik ezt a nyilatkozatot elfogadják, hogy egyházpolitikai döntéseikben engedjék érvényesülni ezeket a teológiai felismeré-

seket. Kéri mindazokat, akiket illet, hogy térjenek vissza a hit, remény és szeretet egységéhez.

Verbum Dei manet in aeternum.

Fordította
Juhász Tamás

Die Theologische Erklärung von Barmen – 75 Jahre alt Theologische Erklärung zur gegenwärtigen Lage der Deutschen Evangelischen Kirche

Vor genau 75 Jahren haben Vertreter der Deutschen Evangelischen Kirche auf ihrer Bekenntnissynode in Barmen (Wuppertal) die berühmt gewordene Theologische Erklärung kund gegeben. In der Abfassung des Textes hatte Karl Barth den Löwenanteil.

Die Erklärung besteht aus 6 kurzen Thesen, jede These hat einen „Predigttext“. Auch die positiven Sätze sind kräftig, kategorisch, aber sie werden durch die Verwerfungen, durch die angefügten negativen Sätze erheblich gekräftigt. Die Erklärung zeugt davon, daß die deutschen Protestanten – ein Jahr nach der Machtergreifung Hitlers! – erkannt haben: eine totale Diktatur verletzt nicht nur hie und da die Jurisdiktion der Kirche, sondern greift den christlichen Glauben selbst, in seinen Wurzeln an. Die biblische Wahrheit leuchtet, angesichts der Irrwegen und Lügen des totalen Staates noch klarer auf.

Kein Wunder, daß die Reichsregierung ab 1934 einen noch verheerenden Kampf gegen die bekennenden Protestanten führte. Kein Wunder, daß die deutschen Protestanten – später der ganze europäische Protestantismus – die Barmer Theologische Erklärung auf den Rang eines Bekenntnisses erhob. Kein Wunder, daß 1980 die kommunistische Zensur in Rumänien aus der ungarischen Übersetzung des Kompendiums *Das Evangelium und die Kirchen* von Wilhelm Niesel den Text des Barmer Bekenntnisses gänzlich tilgte.